

**1950-60 YILLARINDA AZERBAIJAN RESSAMLARININ
YARATICILIĞINDA NATÜRMORT JANRININ GELİŞMESİ**
*THE DEVELOPMENT OF STILL LIFE TYPES MADE BY THE AZERBAIJAN
ARTISTS IN THE 1950'S AND 1960'S*

Yrd. Doç. Dr. Tahir ÇELİKBAĞ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü

Özet

1950'lerin başlarında Azerbaycan çağdaş resim sanatında bir grup yetenekli ressam ortaya çıktı. Onların çizdiği natürmortlar hiçbir konuya mensup olmayan-detaylara ("edebi" anlamda) rastlanmaz: bunlar vazoya birkaç veya bir demet gül konmuş, meyveler, sebzeler ve ev eşyalarıdır.

Azerbaycan tasviri sanatının parlak sayfalarından biri olan bu dönemde ulusal tasvir sanatın halk geleneklerinin çeşitli renk tonları ve nakışları, dünya medeniyetinin sanatsal gelişimine katkı sağladı. Tasviri sanatın yeni yaratıcılık kriterleri temelinde yol alması kendine özgü bir kaç yetenekli sanatçının yetişmesine olanak sağladı.

Azerbaycan'da çağdaş tasvir sanatının oluşum ve gelişimi çok eski bir tarihe sahip değildir, fakat bu alanda dünya çapında tanınabilecek yeteri kadar sanatkar vardır. Bu sanatçılar; M.Abdullayev, T. Tağıyev, S. Behlülzade, H. Seferova, M. Tağıyev, B. Ağamirzade gibi sanatkarlar kendine özgü benzersiz ve orijinal yaratıcılıkları ile dünya medeniyet hazinesini zenginleştirecek seviyeye yükselmişlerdir.

Bu dönemin ressamlarının sanatında çok önemli bir dönüm noktası olarak düşünülebilir. Öyle ki, bu yıllarda onların sürekli olarak sunduğu beklenmedik kompozisyon bulguları ve renkleri muhteşem renk senfonisi sunma becerisi ulaşılmaz sanatsal zirvedir.

Ressam onları sadece görünüşte çizmiyor, aynı zamanda onların oranlarını, detaylarını ön plana çıkmasına da dokunuyor, onları farklı mekânda, canlı ortam ve atmosferde yerleştirir. Bu eserlerdeki eşyalar sanki dışarıdan ışıklandırılıyor, duygusal gücü ise ressamın iç dünyasından, yaratıcılığında alıyor.

Onların güzel ve başlıca renkleri, kompozisyondaki dengeyi tuvalin yüzeyinde zengin parıltılı renk katının birbiriyle hareketi tam olarak klasik Avrupa ressamlığının yöntemlerine sahip olmaları, natürmort tüm resmin sanatsal üstünlüklerini ortaya çıkarma becerisini gösteriyordu.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Çağdaş Sanatı, Yaratıcılık, Natürmort, Büyükağa Mirzade, Settar Behlülzade, Medeniyet

Abstract

A group of talented paint artists appeared in Azerbaijan in the beginning of the 1950's. You cannot come across (in literature meanings) any subjects with details when they draw still life paintings: these are a few or a bunch of roses in a vase, fruits, vegetables and house ornaments. The bright pages of the Azerbaijan art design, using the national art design of the folk traditions, colours, tones and embroidery, has helped

with the development of the world civilizations art. On the basis of the art design innovative criteria's, and by this path has provided the opportunity for a few distinctive talented artists to be brought up.

The formation and development of the Azerbaijan modern design artists, doesn't go back to a very old date, but there are a sufficient number of artists that are known on a worldwide basis. These artists; M.Abdullayev, T.Tağıyev, S.Behlülzade, H.Seferova, M.Tağıyev, B.Ağamirzade, with their distinctive and original talent, have reached the level to enrich the world civilization treasure.

It can be thought that the artists of this period are the important turning point of their art. So much that, these years have provided them with the unexpected composition findings and colours, and present it into a magnificent colour symphony, and taking it up to a unreachable art peak.

Painter not only draws at appearance but also provides to come into prominence their proportions and details. The items in this works are lightened like outside and emotion power also takes painter's inner world and ceavity.

Their beauty and main colours provide to balance on the canva's surface with the movement of radiant colour layer. This situation show that they have got European painting technique and so still life indicates the ability of exposing the their artistic superior.

Key Words: Azerbaijan Contemporary Art, Creativity, Still Life, Büyükağa Mirzade, Settar Behlülzade, Culture

GİRİŞ

Azerbaycan araştırmacıların çağdaş resim sanatıyla ilgili yayınlarında natürmort her zaman önemli yer tutmamıştır ve dolaylı olarak belirtilmiştir. Fakat özel araştırma sonucunda natürmort türünün gerçek yaratıcılık sürecinde sanatsal sorunun çözümünde ne kadar önemli bir yer tuttuğu o dönemin yayınlarında açıklığa kavuşturulmuştur.

Ayrıca, o dönemin natürmortları eserlerin çeşitliliğini ve çokluğunu gösteriyor ve eserler üzerine bir bütün sanatsal yaşamda var olan önemli temayülleri ve bireysel sanatçılar özgün anlamlarını tam, ayrıntılı "prestij" janırlar örneğinde izlemeye olanak tanır.

1950'lerin başlarında çağdaş Azerbaycan resim sanatında bir grup yetenekli genç ressam ortaya çıktı. Onların çizdiği natürmortlar hiçbir konuya mensup olmayan-detaylara ("edebi" anlamda) rastlanmaz: bunlar vazoya birkaç veya bir demet gül konmuş, meyveler, sebzeler ve ev eşyalarıdır.

Ressam onları sadece görünüşte çizmiyor, aynı zamanda onların oranlarını, detaylarını ön plana çıkmasına da dokunuyor, onları farklı mekânda, canlı ortam ve atmosferde yerleştirir. Bu eserlerdeki eşyalar sanki dışarıdan ışıklandırılıyor, duygusal gücü ise ressamın iç dünyasından, yaratıcılığından alıyor.

O dönemin en iyi natürmortları eşyalara gerçek bakışı, karakteristik iddiasızlığı, seçilmiş konuların sınırlılık dairesi ile farklılık gösterirdiler. Bu kendi plastikliyi ve renk güzelliği, estetik ve kusursuz gösterilmiş maddi eşyaların kendi uyum ve kompozisyonun yapısında hiçbir şekilde rahatsız edilmeyen eserlerdir.

Onların güzel ve başlıca renkleri, kompozisyonadaki dengeyi tuvalin yüzeyinde zengin parıltılı renk katının birbiriyle hareketi tam olarak klasik Avrupa ressamlığının yöntemlerine sahip olmaları, natürmort tüm resmin sanatsal üstünlüklerini ortaya çıkarma becerisini gösteriyordu.

1950-60 yıllarında Natürmort Janrının Gelişmesi

Mikail Abdullayev gençlik döneminin ilk başarılı çalışmalarından sayılan Resim-1: "Şamamayla (Küçük Kavunla) Natürmort" (1954) eseridir. Savaşın sonraki ilk on yılda

yarattığı bu natürmort renk ahenkliğinin, açık mavi renklerin beyaz vazoda kızarmış pembe meyvelerin arka fondaki kumaşın beyaz desenleri ile cesur, zıt renklerin ahengi çok ilginçtir. Sanki sahnede açılmış pembe-mor perde esere vakur bir görkem verir.

“Bu döneme ait “bardak, süpürge ve kaşık” bir başka natürmortun görünüşünde çok sadedirler: konu olarak-kazanlar, çömlekler, beyaz zemin üzerinde dağınık narlar bej-kahverengi renkte çalışarak kendi sahipleri, yaşam tarzları ve ritmi hakkında çok net bir şekilde anlatıyorlar.” (Наджафов М, 1985b, s. 89)

Aynı dönemde buna benzer natürmortlar fazla idi. Onlar adeta savaş dönemi yaşamış tüm bir neslin sevincini ve neşesini ifade ediyordu. Janrlı tablo ve portreleriyle hayatı, güneğin doğuşunu, onun nimetlerini tasvir eden elvan renkli, ahenkli natürmortlar ortaya çıkmıştı.

O dönemin ünlü ressamlarından biri olan T. Tağıyev 1950-60-lı yıllarında oluşan bir seri Natürmortlar eseri yaratıyor. Sanki, onun tuvalinden demet demet gülleri, meyveleri tuvalin dışına taşıyordu. Resim-2: “Altın Güller” natürmortunda renkli kumaşların uygunluğu, porselen fincanların beyazlığı, bıçağın soğuk parıltısı, altın güller bir rengin zengin tonlarını sıcak çizgisini yaratıyor. Sonraki yılda ressam bardak içinde güllerinden oluşan natürmort ve “Toplanmamış Masa” (1954) eserini yaratıyor.

O bilerek göstermek istediği şekilde bu metotla seyirciyi yenip bitirilmemiş yemek masasında kendini hissetmesine zorlar. Sıcak yaz güneşi insanın gözünü ışıktandırır ve masa üzerindeki kristal kadehlerini, çay bardaklarının üzerinde ışık-gölge oyunu oluşturuyor, gül demetini aydınlatır, sofrada mavi gölgeler oluşuyor. Burada her şey gösteriş içinde, sanki ressam sevincini seyirci ile paylaşmaya davet ediyor.

O yıllarda T.Tağıyev meyvelerden oluşan bir başka natürmort yapıyor. O ayva, nar ve armudun biçimlerini, onların ferah dokularını büyük sevgiyle yaratıyor. “Elmalar ve Üzüm” natürmortunda ressam şeffaf beyaz tonları, mor-siyah salkımları sebze ve meyve kabukları ile karşılaştırmış.

“Afrika Maskesi ile Natürmortta” ressamın bazı Afrika ülkelerine ziyareti yaratıcılık kazandığı parlak izlenimler yer alıyor. Ressam arka oyma ağaç maskeyle uyum gösteren egzotik renkli kumaşlar seçti.

“Kendi şehrinin vurgunu olan ressam pencereden yaptığı gözlem temelinde çok güzel Bakü manzaralarını tuvaline aktarıyor ve natürmortla manzaranın çok ilginç sentezini oluşturuyor. Bu gözlem sonucunda yatay çizgi formatta olan “Atölye Penceresinden Görünüm, Bakü gecesi” (1959) eserini yaratıyor. Pencerenin ortadan açılışı ve perdenin hafif uçuşu ressamın bu anın güzelliğine hayran olmasının duygusallığını belirtiyor. Güzel porselen vazoda beyaz gül demeti manzaranın natürmort detayıdır ve eserde hiç de genel bir sanat efekti ikinci derecede yer almıyor.”(Наджафов М, 1985b, s. 78)

Üstün Peyzajcı ressam Settar Behlulzade yaratıcılığında Natürmortta özel yer ayırmıştır ve bu dalda da o yüksek dehasını ortaya koymuştur. M. Necefov kendi monografisinde yazıyor: “Behlulzadenin natürmortları özgünlüğüyle kendini ortaya koyuyor. Henüz gençlik döneminde o, meyveleri ve gülleri tuvalde veya kağıda resmini olağan üstü güzellikte aktarıyordu: nergis, altın gül, zambak ve payız gülü. Sonraları güney meyveleri onun dikkatini çekti ...”. (Наджафов М, 1985a, s. 23)

Onun natürmortları arasında yaz ağacının yoğun, pembe dalları arasında – “Güller Arasında Ayva” resim ve etütleri, mandalinaların ağırlığından sarkan dallar “Astara Mandalinası” (1969) veya kalemle çizilmiş “Deniz fonunda narlar (1967)” ve “Mavi Vazo ile Natürmort” (1966) gibi eserleri de vardı. Settar ayrıca “Nergizler”(1963) gibi yatay uzatılmış bileşik yapıli natürmortların da sanatkarıdır. Böylelerinden - güzel doğu bardaklarına ilginç fon olan “Buta(Bademe benzeyen nakış türü)” desenli dekoratif başörtüsü tasvir edilmiş Resim-3:

“Kelayağı(Başörtüsü) ile Natürmort” (1973) eseri neredeyse tam yüzeyi, “Mavi Çalarlar(tonlar) Senfoni” gibi tamamen ön planda kuruldu.

“Bu tür yapıya sahip Natürmortlardan biri de “Şamahı Örtüsü ile Natürmort” (1974) eseridir. Bu eser de ayrıca yüzeysel ve tamamen ön planı tutan kumaşın sarı-kırmızı desenleri ayvaya karışarak natürmort özel dekoratiflik verir. Merkezdeki seramik sürahi kompozisyonda tek soğuk nesnedir. “Ağızlık, Sebze ve Meyve” eserinde yağlı boya etkisi ağacın mavi gölgesinin yüklenmesiyle kırmızı narlar, biberler, sarı armut ve yemişler biraz gölgeye düşüyor ve arka plan ise ağaçların kalın dalları arasında görünen sarı topraktan ibarettir.” (Наджафов М, 1985a, s. 25)

Ressamın yaratıcılığında bu janr çerçevesinden ortaya çıkan ve çok güzel bir tabloya dönüşen manzara-natürmort serisi özel bir yere sahiptir. Resim-4: “Abşeron Süsleri”(1967) eserinde yüksek sahilde, beyaz Kumsalda kırmızı narlar, sarı mandalinalar, mor üzümler karşılaştırılır, ufuk boyu, beyaz dalga desenli deniz ise fon olarak hizmet vermektedir. Belli kompozisyon merkezi olmadan biraz dağınık diziliş esere pano ve genelleştirilmiş karakter verir.

Neredeyse aynı tasvir unsurları Resim-5: “Merdekan Bahçeleri” (1973) natürmortun içinde yer alıyor. Eserde natürmort bölümüne üstünlük verilmiştir tuval tüm mekân kaplamıştır. Renkli halılar, çay seti, renkli tepsiler, renk tabakasının yoğunluğu adeta dumana gark olan Merdekan kalelerinden oluşan manzaranın mavi rengi ile birden değiştirilir ve yakın-uzak plan çelişkisi esere kendine has güzellik veriyor. Resim-6: “Azerbaycan Masalı”(1970) adlı şaheserleri gerçeklerden tamamen uzaklaşıyor ve tüm nesneler - kandillerle süslenmiş bayram nişanları, şekeri, boyalı yumurtalar, çayın saydam suyu ile birim renk ahengiyle birleşir. Ufukta güçle görünen dağlarda esen havada yaz, nevrüz tazeliği hissedilir. (Наджафов М, 1985a, s. 89)

Hayatının son dönemlerinde yaptığı “Efsanevi Toprak” (1973) eserinde bu düşüncüyü mükemmellik, mantık sonsuzluğuna kadar devam eder. Ön plandaki natürmort, onu çevreleyen sular, gül çelenkleridir, ufuktaki dağlar - her şey gerçek içeriğini kaybeder, Şafağa gömülür, ferah dolu idillik esere dönüşür.

Onun gerçekçi olmayan, rastgele, her şeyden uzak güzellik, somut konulu ve gerçek kitap illüstrasyonu gibi bizi bir âlemden her şeyi soyut felsefi ve estetik kriterlere çeviren başka bir âleme götüren orta yüzyılın muhteşem mirası sayılan Azerbaycan minyatürleri ile ilişkisi burada kendi içinde yer buluyor.

X.Seferova ve M.Tağıyevin yaratıcılığında natürmort özel bir yere sahiptir. Meyvelerle dolu sepetler, vazoda güller, eski bakır kaplar, halılar - X.Seferovanın yorulmadan Natürmortlar yaptığı yerli, vatanını geleneklerini anlatan eşyalar. X.Seferova bu tarzda olan sadakatini koruyan ressamlardan biridir. Onun “Sonbahar Gülü” (1956) eserinde cam yüzeyinde gül seti, masa üzerinde zengin refleks oyunu, tuvalin tüm yüzeyi parlak, renkli görüntü oluşturur ve bu türün en iyi klasik geleneklerinin en güzel örneğidir.

Ressamın sergisinin katalogunda X.Seferovanın çok sayıda natürmortlarında renkli çiçekler, taze meyveler, sonbahar yaprakları ve yeniden sevimli gülleri - zambaklar, nergisler, leylak, yaban gülleri çok büyük ilgi çektiği yazılmıştır. Güller ve diğer nesnelerin tasviri aracılığıyla o, doğanın ve maddi âlemin güzelliğini ifade ediyor.

Halide Seferovanın “Altın Yapraklar” eseri yazın son günlerinin sıcaklığını, sonbahar rutubetinin ve nemliliğini içinde barındırıyor. Resim-7: “Güller” eserinde cam vazoya demet demet güller koyulmuş sıcak ve soğuk renkleri fırça darbeleriyle hacim oluşturarak mükemmelliğe ulaşmak için büyük bir çaba göstermiştir.

Mahmut Tağıyev tüm yaratıcılığı boyu bu janrda (dalda) çalışmıştır.50'lerin sonunda çalıştığı natürmortları yüksek sanatsal değeri ile anında dikkat çekiyor. Bunlardan biri “Bostan”

natürmortunda, sabah vaktine boğulan yemiş, dalından koparılmış meyveler ve karpuzlar henüz koparılmamış toprak üzerindedir, insanın olmasını ise tepside dilimlerin ve kırmızı karpuzla saplanmış bıçağın olması başka bir alemini işaret ediyor. Güneşin ışığıyla tablo kırmızı ve sarı renklerin ve çok sayıda renk tonların senfonisiyle kompozisyon kuruldu. (Наджафов М,1985b, s. 112)

Bu yıllara ait ressamın diğer natürmortu büyük dairesel cam masa üzerindeki vazoda bir bölümü dağınık şekilde masaya dökülmüş beyaz güllerden, kırmızı karanfilden bir set tasvir edilmiştir. Sanki karşımızda görüntü için birkaç nar, elma, limon konulup. Büyük ve renkli olan bu meyveler dikkati çok çekiyor. Fon gibi pencereden görünen mavi gökyüzü, interyerin sıcak tonlarına hizmet ediyor ve o natürmortun parlak paletini biraz söndürüyor.

Bu dalda çalışan sanatçılardan biri olan E.Ebdülhalıkda unutmamalıyız. Onun “Çöl Gülleri” (1954) natürmortunda ressam, yeni dalından koparılmış bir kucak yaban güllerinin tasvirini yapmış. Yerde sırayla konulmuş gül dolu kavanoz tüm tuval yüzeyini kaplayan neşeli bir ruh hali yaratıyor. Ressamı natürmorta olan özel ilgisi birkaç janrlı tablolarında da yansımıştır. Örneğin, 1967 yılında yaptığı “Annemin Portresi” eserini mutfak aletleri, yemekle dolu tencere, güveç, açılmış hamur vs. olmadan tasvir etmek zordur. Bu yaşlı kadının tüm hayatı çalışıp çabalamaktan ibaret olmuş ve buradaki natürmorta aynı derecede ressam hakkında bilgi veriyor.

Ünlü Azerbaycan ressamı B.Mirzade uzun süren yaratıcılık kariyeri boyunca natürmorta büyük yer ayırmış ve bu dalda ressamın büyük başarıları olmuştu. Ressamın kişisel aksanı, Batı Avrupa sanatının klasik tarzı 60'lı yıllarda esas olarak “sert üsluba” maruz kalmamıştı. Realist üslubun daimi temsilcisi gibi kalarak o, fırça maharetini ve güzel boyama ustası olduğunu gösterdi.

Resim-8: “Çimenlikte” (1943) natürmortunda güneş ışığının altında beyaz örtü, yakut renkli şarap şişesi, açık şemsiye, sofrası, cam, ot üzerinde bütün bu objeler ışık-gölge oyunuyla oluşturulur ve bu ressamın biyografisinde empresyonist tarzı gibi yarattığı ilk başarılarından biri sayılır. “Çiçekler” (1945) natürmortuna al kırmızı ve beyaz güller, cam ve kristal güneşin ışınları altında gök kuşağının tüm ahenkli renklerini yansıtır.

“Hint Güllü ile Bardak” (1954) adlı etütte birkaç kalın fırça darbesi ile o küçük şaheseri yarattı. Bu konuyu aynı klasik geleneklerle “Vazoda Güller” (1953), “Altın Renginde Güller” (1964) natürmortunda devam ediyor ve kendine has, anlamlı, gök rengine yakın siyah fona kadehin içerisinde beyaz peçete üzerinde iki beyaz gül bu natürmortların temel kompozisyonu oluşturuyor. “Pencere Kenarında” (1968) ve “Laleler” (1960) etütleri aynı ustalıklarla çalışılmış eserlerdendir. 1970 yılına ait “Mavi Fonda” natürmortunda ressam tabloyu soğuk orta tonlu renklerle yapmıştı. Mavi sofrası ve duvarların arkasında şarap şişesi, bakır semaver ve iki-üç elma azıcık sıcak tonları ile fonun soğuk orta tonları hissedilir. Ressam memnuniyetle tüm bu karmaşıklığı, metalin, camın, porselen ve meyvelerin gerekliliğini büyük ustalıkla gösterdi. (Наджафов М,1985b, s. 64)

Ressamın son natürmortlarından olan “Zambak” (1992) eseri onun gittikçe mükemmelleşen yaratıcılık dehasından haber veriyor. Bu Natürmort ressam odanın koyu arka plan beyaz güllerin zıtlığını yaratıyor. Onun ilgi çeken eserleri içerisinde “Karpuz” (1980) ve “Atölyede” (1982) ve diğer natürmortları özellikle dikkat çekicidir.

B.Mirzade yaratıcılığında natürmortun temel rolünü özellikle, o dönemde önde gelen üsluplardan olan çeşitli biçimlerde sahneler ve tematik tablo kompozisyonların natürmort detaylarına gösterdiği büyük dikkat de bunu kanıtıyor. Tematik tabloların biri olan “Altın Ordu Tarım İşçilerin Ziyafetinde” (1946) eserinde neredeyse kompozisyonun tüm sol yarısını etrafında misafirlerin uğrak bayram sofrası yer alıyor. Masanın üzerine doğru uzanan yaşlı

ağacın yaprakları üzerinde ışık-gölge oyunu bu natürmorta hafiflik görüntüsünü verir, göze çarpan, sepetler, çantalar, eski patefon (nesneler) bu dönemi daha da canlandırır ve bu döneme hareket katar.

Resim-9: 1947 yılına ait olan “Pamuk Tarlası” tablosunda da ayrıca yemekle dolu sofranın etrafında kahramanlar toplanmıştır. Elmaların dizildiği, kesilmiş karpuzun fonunda beyaz sofranın hemen dikkati çekiyor. Ressam güneşin dağılan şafak vaktinde figürlerini kulübenin altında gölgede gizler.

1944 yılına ait “Natürmortla Kız” eserinin adı, natürmort bölümü nasıl önemli olduğu vurgulamaktadır. Merkezi bölümde o, eserinin en güzel ve sevimli bölümünü yansıtır: güneş ışınları altında yanacak hissi uyandıran beyaz sofranın üzerine dağılmış çaydan ve meyvelerin kırmızı renkleri ona has aksan taşıyor. Onları, oturmuş kız figürünün arka planına atıyor ve ikinci plan gibi kompozisyonun ötesinde verildi.

Resim-10: “Bahçede Yıkanma” (1954) eseri natürmort niteliği taşıyor. Eserde leğen içinde yıkanan erkek figürünü ev aksesuarları - havlu, sürahi, bidon, elbiselerle kuşatarak daha da zenginleştiriyor. Pembe-sarı kumların üzerine dağılmış tüm bunlar - kırmızı, mavi, mor renkler, hatta çocuğun figürü bile kendi statikliğiyle natürmortun bir parçası olarak kabul edilir.

On yıl sonra yaptığı Lenkeran serisine dâhil olan en iyi işlerinden biri “Bizim Lenkeranda” (1963) eserinde ressam yeniden bu yöntemi uyguluyor. Kızgın güneş altında çiçekli yeşil çimenlik, kadınların açık pembe, mavi, beyaz renkli giysileri ile tezat teşkil etmektedir. Kompozisyonun ön planını kadınların renkli giyimleriyle, açık sarı sepetler ve çimendeki çiçekler, güneş, hayat, doğayla aynı ahengi anımsatıyor.

Kompozisyonun ön kısmında ritmik dizilen “Semeni (malt)” lerle ritmik dans eden kızların aynı ahenkle yapısı “Ürün Bayramı” (1966) kumaşında da hüküm sürmektedir. Tarihi nesnellikten kompozisyonundan yağlı boya ressamlığının sahiplenme süreci orta yüzyılın kriterlerini gidererek Batı Avrupa’nın gerçekçi boyama yöntemine profesyonelce sahip olan Azerbaycan ressamlarının ilk neslinin başarisidir. (Ebert-Schifferer, 1998, s. 12)

SONUÇ

Bu dönemin ressam bilgeliği ve yaratıcı ruh gücü, idrak ve kalp basamağının fethi sayesinde zekâsı ile doğanın felsefi kaynaklarını “renklerin dili” ile keşif yapabildiler. Çeşitli ifade biçimini sergileyen, renk tonlarının ışığında eserlerin izleyici ile sanatçının iç dünyasına dönüşmesine olanak sağladılar.

Gerçekliğin mekânın kapasitesine ve ruhuna uygun değişken formatta ve çok beklenmedik - alışılmadık bakış noktalarından tanıtımı, natürmortların ahenkli renk tonları, bazen gözle görünmeyen renkleri “keşfi” onların yüksek sanatkarlığının kabarık görüntüsünü ortaya koyuyordu.

Milli gelenekler, sanatsal deneyim ve bilgi birikimi kendini ifade etmekten çekinmeyen bu cesur sanatkarlar “sosyalizmin” hüküm sürdüğü bu dönemde onlar artık kendine özgün sanatsal eserlerini yeni biçimleriyle kıvılcıma dönüştürebildiler.

Bakü’de ve Moskova’da eğitimi alan, SSCB coğrafyasında döneminin en meşhur yaratıcı sanatkarlarla temas kuran, onlarla birlikte çalışan saygın müzelerde dünya sanatının incilerini tanıma fırsatını bulan bu ressamlar “sosyalist gerçekçilik” özelliği ilkesinin hüküm sürdüğü ortamda kendilerini arzuladığı gibi gösterip ifade etme sıkıntısını iyi anlıyorlardı.

Azerbaycan araştırmacıların çağdaş resim sanatıyla ilgili yayınlarında natürmort her zaman önemli yer tutmamıştır ve dolaylı olarak belirtilmiştir. Fakat özel araştırma sonucunda

natürmort türünün gerçek yaratıcılık sürecinde sanatsal sorunun çözümünde ne kadar önemli bir yer tuttuğu o dönemin yayınlarında açıklığa kavuşturulmuştur.

KAYNAKÇA

EBERT-SCHIFFERER, Sybille. *Still Life: A History*, Harry N. Abrams, New York, 1998, ISBN 0-8109-4190-2

LANGMUIR, Erica, *Still Life*, 2001, National Gallery (London), ISBN 1857099613

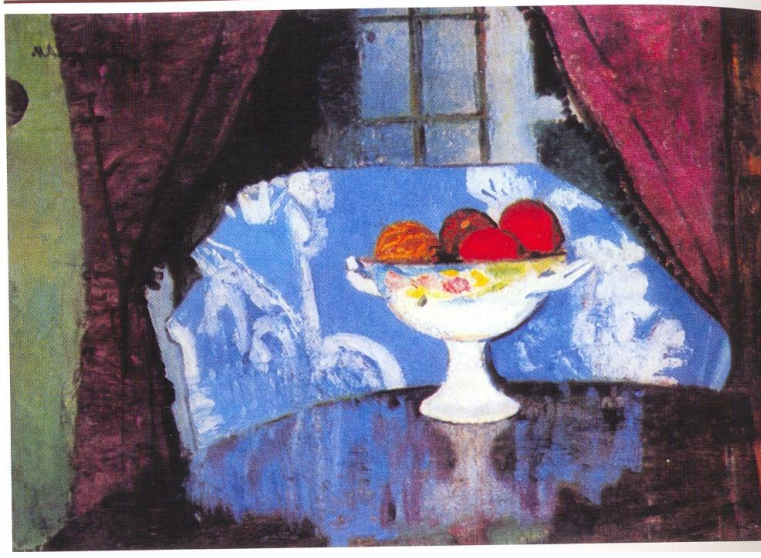
МОЧАЛОВ Л. Диалектика натюрморта.// СИ'88, т. 24. М., Сов.художник, стр. 229-260.

НАДЖАФОВ, М. Саттар Бахлулзаде. М., Сов.художник, 1985а. с.78.

НАДЖАФОВ, М. Изобразительное искусство Советского Азербайджана.-М.: Сов.художник, 1985b.-120 с.

РАКОВА М.М. Русский натюрморт конца XIX – начала XX веков. М., Искусство, 1970. 147 с.

ЭНЦИКЛОПЭДИЯ НАТЮРМРОТА. М.:Олма-Пресс Образование.2002.352 с.Автор-составитель Останина С.П.

Resim-1: "Şamamayla (Küçük Kavunla) Natürmort" (1954) eseridir

Resim-2: "Altın Güller"

Resim-3: "Kelayağı (Başörtüsü) ile Natürmort" (1973)

Resim-4: "Abşeron Süsleri" (1967)

Resim-5: "Merdekan Bahçeleri" (1973)

Resim-6: "Azerbaycan Masalı" (1970)

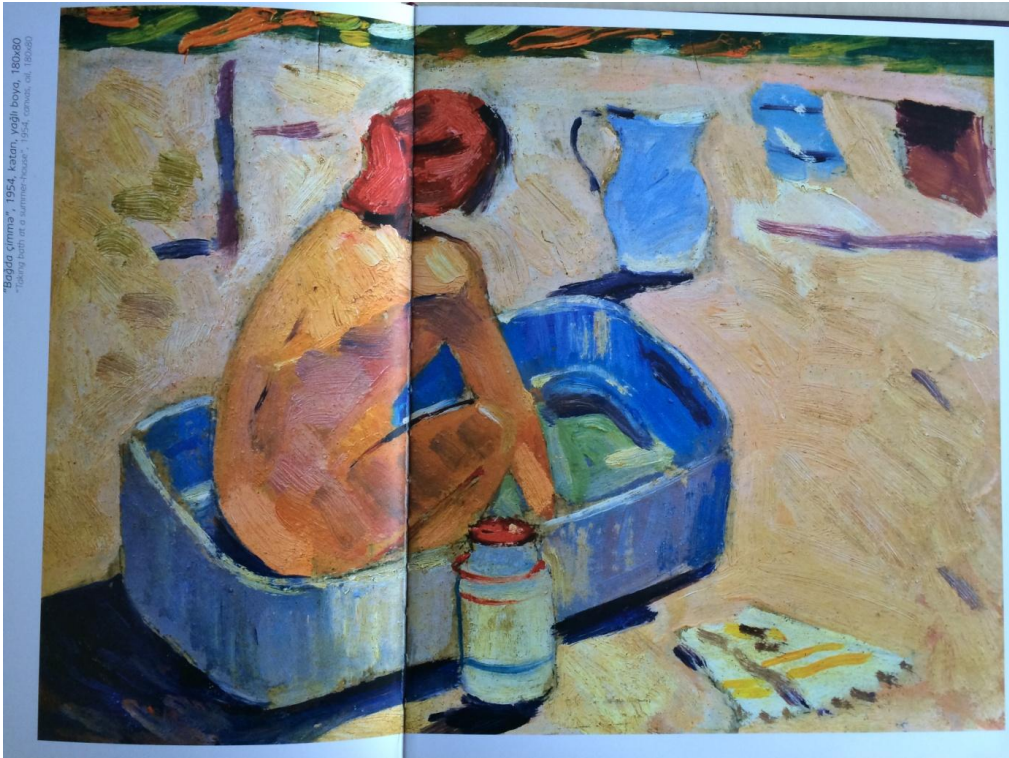
Resim-7: "Güller"(1954)

Resim-8: "Çimenlikte" (1943)

Resim-9: "Pamuk Tarlası" (1947)

Resim-10: "Bahçede Yıkanma" (1954)